

AMERSFOORT EN OMSTREKEN

Uitgave van de Nederlandse Genealogische Vereniging Afdeling Amersfoort en Omstreken
Jaargang 6 april 1997 Nummer 2

Manke Appie, een zakkenroller in Amsterdam

Samenvatting van de voordracht van 20 januari 1997
door de heer H.J.W. Snel

Het was de heer Snel - archiefbeheerder bij het Gemeentearchief te Amsterdam - opgevallen dat het vooral in de periode 1811 tot 1830 zo vaak voorkwam dat bij een huwelijk van een kind gemeld werd dat de vader absent was. Dit verschijnsel begon hem te interesseren. Zo werd er in 1823 de geboorte van een kind ingeschreven. De vader en de moeder werden in de acte genoemd. Bij het huwelijk van dat kind was de moeder overleden en de vader absent. Van deze vader werd geen nieuw huwelijk gevonden en zijn overlijdensakte kwam niet in het archief van Amsterdam voor.

Het betrof hier ene Albert Houtslag. Onderzoek in de rechterlijke archieven bracht aan het licht dat hij wegens zakkenrollerij in 1823 veroordeeld was tot 5 jaar gevangenisstraf. De heer Snel besloot van de levensloop van deze Houtslag een project te maken en daaraan danken wij deze lezing.

Houtslag bleek in 1792 te Alkmaar te zijn geboren als zoon van een Rooms-Katholieke kapper. Zijn moeder was al overleden toen hij 3 jaar oud was. Ook de tweede vrouw van zijn vader overleed al vrij snel. In 1812 kreeg de dienstbode van het gezin een kind dat bij de volkstelling van 1830 Houtslag werd genoemd. Het is niet te achterhalen of de vader dan wel de zoon, de vader van dit kind was. Vader Houtslag trad in dienst bij de Marine en sneuvelde in een zeeslag. Van zoon Houtslag was het ene been korter dan het andere hetgeen hem de bijnaam "Manke Appie" bezorgde.

Gedurende een lange periode is er niets over hem te vinden totdat hij in 1818 in Amsterdam opdook. Een gearresteerde zakkenroller verraadde hem en beweerde dat Appie horloges stal. Manke Appie werd hiervoor gevangengenomen, maar omdat hij een blanco strafblad had en er bovendien niets kon worden bewezen, werd hij weer vrijgelaten.

Maar, in 1820 werd hij opnieuw opgepakt wegens zakkenrollerij. Ook nu weer zou hij een horloge gestolen hebben. Hoewel dat horloge niet op hem werd aangetroffen, werd hij toch veroordeeld tot 2 jaar cel, nadat er 5 jaar tegen hem geëist was. Hij ging echter tegen dit vonnis in beroep en werd tenslotte door het Gerechtshof in Den Haag vrijgesproken. In december van datzelfde jaar werd hij opnieuw wegens het rollen van een horloge opgepakt en weer werd het horloge niet gevonden. Hij moet zo langzamerhand de indruk gekregen hebben dat hij onschendbaar was en mogelijk heeft hem dat overmoedig gemaakt.

In 1823 woonde hij in het pension "Het Wapen van Malta", een logement met een niet al te beste reputatie. In dat jaar kreeg de dochter van de pensionhoudster een kind van hem. In datzelfde jaar was er in Haarlem veel volk op de been, omdat de koning op bezoek zou komen, een goede reden voor Manke Appie te trachten daar zijn slag te slaan. Dit keer werd hij echter op heterdaad betrapt, maar alweer werd er geen horloge op hem gevonden. Hij werd veroordeeld tot 5 jaar gevangenisstraf. Opvallend is dat sommige getuigen beweerden dat hij een hoed op had terwijl anderen verklaarden dat dit niet het geval was. Het is dus mogelijk dat de hoed een belangrijke rol speelde bij het verbergen van de gestolen waar. Zodra arrestatie dreigde liet men de hoed vallen en was er een belangrijk bewijsstuk verdwenen.

Hij ging dit keer niet tegen de straf in beroep en verbleef 4 jaar in de gevangenis. Het verhaal wordt eentonig; ook daarna zou hij niet lang van zijn vrijheid genieten. Na enkele maanden werd hij weer gearresteerd wegens zakkenrollerij. Weer ging het om een horloge dat niet gevonden werd en hij kreeg 5 jaar. Hij werd aanvankelijk opgesloten in de gevangenis te Amsterdam maar hij werd later overgebracht naar Hoorn. Daar brak een opstand onder de gevangenen uit die mislukte, omdat Manke Appie de zaak verraden had. Als dank kwam hij een jaar eerder vrij. Hij vroeg een paspoort aan omdat hij - zoals hij in het verzoekschrift schreef - zijn familie

in Bochoolt wilde bezoeken. Hij kwam in maart 1832 vrij en - u raadt het al - hij werd na enkele maanden weer opgepakt. Horloge... 5 jaar...; u kent het verhaal al. Aan het einde van zijn detentie vroeg hij weer een paspoort aan. Na aanvankelijke weigering werd hem een paspoort gegeven maar hij werd dezelfde dag meteen over de grens gezet. Na die tijd is er weinig over hem gevonden. Vast staat dat hij weer in Amsterdam gesignaleerd werd en dat hij - volledig verpauperd en levend als een vagebond - in 1848 in Nijmegen is overleden.

De heer Snel onderzocht ook eens het verschijnsel zakkenrollerij in die tijd. In 15 jaar tijd werden er maar liefst 131 aanklachten wegens vermeende zakkenrollerij ingediend. Slechts in 16 gevallen volgde vrijspraak. In het algemeen kreeg men de eerste keer vrijspraak; de tweede keer kregen vooral de jongeren 2 jaar; daarna was 5 jaar een normale straf. Dit was altijd nog minder dan bij gewone diefstal, waarvoor meestal 8 jaar werd opgelegd. Alle zakkenrollers uit die tijd zijn met naam en toenaam bekend. Veelal woonden zij in dezelfde pensions in de buurt van de Zeedijk. Vast staat dat Manke Appie in dit illustere gezelschap tot de top vijf behoorde.

Als bronnen noemde de spreker natuurlijk als eerste de archieven van de diverse rechtbanken. Hierbij zijn de bijlagen het meest interessant, omdat men daarin het procesverbaal vindt met dikwijls sappige verhalen van getuigen, afschriften van eerdere vonnissen, een signalement enz.

Verder zijn de politie-archieven interessant. Hierin vindt men dikwijls de briefwisseling tussen de politie-instanties van de verschillende steden als de beklaagde in een andere plaats is gearresteerd. Deze archieven zijn echter niet geklapperd zodat het zoeken naar een bepaald persoon uitermate tijdrovend is. Dan bestaat er in Amsterdam een signalementen-boekje met ongeveer 150 signalementen inclusief nogal wat persoonsgegevens. Een duidelijke aanrader is het archief van algemene zaken. Hierin zijn alle brieven genoemd, die centraal zijn binnengekomen en daarna over de verschillende afdelingen zijn verspreid. In ieder geval in Amsterdam bestaat er op dit archief een index. Uiteraard vindt men hierin niet alleen strafzaken maar alle onderwerpen die een burger bij de overheid wenste aan te kaarten.

Eerlijkheidshalve moet schrijver dezes bekennen dat hij naar deze voordracht is gegaan met het idee dat het een onderwerp was dat voor hem weinig interessant zou zijn. Wat een foute gedachte! Het was een bijzonder plezierige avond waarbij hij toch wel erg veel leerde. Als de heer Snel nog meer van zulke verhalen heeft, moet hij maar gauw eens terugkomen!

Kerkenraadshandelingen van de Gereformeerde Kerk van Harderwijk

Bij het Gemeente-archief van Harderwijk berusten de Kerkenraadshandelingen van de Gereformeerde Kerk. Een deel ervan, over de periode 1592...1641, is enige tijd geleden getranscribeerd door mevrouw P.J. Feenstra-Schmidt en daarna door mij uitgetypt, gecontroleerd en van een index voorzien.

Deze Kerkenraadshandelingen bevatten, zoals de naam reeds zegt, alle handelingen die verricht worden binnen een kerkenraad. Dit betekent b.v. het beroepen en aanstellen van ambtsdragers, het vaststellen van tijdstippen van de kerkdiensten en wie daarin voorgaan, het regelen van avondmaalsdiensten, het aannemen van nieuwe lidmaten, etc.

De meeste informatie geeft natuurlijk de vermelding van de lidmaten die voor de eerste keer deelnemen aan het Avondmaal, hetzij met attestatie, hetzij met belijdenis. Helaas wordt bij de nieuw ingekomen lidmaten maar een enkele keer de plaats van herkomst vermeld. Wel worden vaak de beroepen, familierelaties en waar ze in Harderwijk wonen genoemd.

De gebeurtenissen, waarbij de kerkenraad als een soort scheidsgerecht fungeert, zijn ook erg interessant: die variëren van openbare dronkenschap, via ruzies tussen burens en echtelieden tot vermaningen om aan het Avondmaal deel te nemen toe. Om bovenstaande redenen is dit boek voor diegenen, van wie de voorouders uit Harderwijk stammen, van veel genealogische waarde. Je zult maar een afstammeling zijn van Gideon de Haas of Peter van Heusden, dan kan je een smeuïg verhaal toevoegen aan je genealogie!

Bij het lezen van de inhoud van de kerkenraadshandelingen wordt al snel duidelijk dat deze nog jonge kerk - jong na de reformatie - nog allerlei zaken dient te regelen, zaken van zowel organisatorische als van financiële aard. Er is wel reeds een kerkenraad benoemd en er zijn ook al twee predikanten: Johannes Caesarius en Henrico Heijninghs, maar de laatste is van "so swaren olderdom", dat er met spoed een derde predikant (Wilhelmus Wirtzfelt) benoemd wordt. Ook worden er ouderlingen en diakenen aangesteld, die soms drie maar meestal twee jaar in de kerkenraad dienen.

De index op deze kerkenraadshandelingen is niet alleen een index, waarin alle voorkomende namen genoemd worden met de pagina's, waarin ze voorkomen. Maar ook zijn er aparte lijsten gemaakt van de predikanten, ouderlingen en diakenen met de perioden waarin ze dienst deden. Bovendien zijn er aparte lijsten gemaakt van de nieuwe lidmaten en van de studenten, die in Harderwijk aan de 'illustere school' studeerden.

Kortom, een interessant boek; lezing hiervan is aan te bevelen aan eenieder die voorouders in Harderwijk heeft.

G.J. de Beer- van Asselt

KERKELIJKE TIJDREKENING

Inleiding

In de 4e jaargang, nummer 6 van Ons Erfgoed vroeg een lezer naar de data van verschillende kerkelijke feestdagen. Alhoewel in de tweede jaargang nr. 3 door Frans van Geldorp in zijn artikel "Tijdrekenkunde" reeds enige aandacht aan de samenstelling van het kerkelijk jaar werd besteed, is het wellicht toch wenselijk om hier wat uitvoeriger op in te gaan.

Het kerkelijk jaar

In vroeger tijden - en met name vóór de reformatie - was de RK Kerk een integrerend deel van de samenleving. Op vaste tijdstippen luidden de kerkklokken; er werden veel kerkelijke feestdagen gevierd en er waren boetedagen. De gilden plaatsten hun eigen altaren in de kerken ter ere van hun bescherm- of patroonheilige. Het was dan ook heel gebruikelijk om officiële stukken te dateren met kerkelijke gedenkdagen.

De kerkelijke kalender kent een andere indeling dan de huidige (gregoriaanse) kalender, alhoewel de duur dezelfde is. Het kerkelijk jaar wordt verdeeld in twee tijdvakken: de **Kerstkring** en de **Paaskring**. Kerstmis en het hoogfeest van Pasen zijn hierbij de middelpunten. Beide hoogfeesten hebben een voorbereidingstijd, een feesttijd en een naviering.

De Kerstkring begint vier weken vóór Kerstmis op de eerste zondag van de Advent en loopt door tot aan de voorvasten.

Schematisch voorgesteld:

	KERSTKRING
Voorbereiding:	De vier weken van de Advent.
Feesttijd:	Van Kerstmis tot en met Driekoningen.
Naviering:	De zondagen na Driekoningen.
	De Paaskring begint op de negende zondag vóór Pasen - zondag Septuagesima - en loopt tot aan de eerste zondag van de Advent.
	PAASKRING
Voorbereiding:	De voorvasten of Septuagesimatijd (van 9 weken vóór Pasen tot aan Aswoensdag.) De vastentijd (van Aswoensdag tot aan Passiezondag. (2 weken vóór Pasen) De Passietijd (van Passiezondag tot en met Paaszaterdag)
Feesttijd of Paastijd	De Paastijd (vanaf het hoogfeest van Pasen tot en met de zaterdag na Pinksteren)
Naviering	De zondagen na Pinksteren

Binnen de Kerst- en de Paaskring worden veel feest- of gedenkdagen gerelateerd aan Kerstmis of Pasen. Dit betekent dat alle data moeten worden teruggerekend vanuit Pasen of Kerstmis. Alhoewel Kerstmis als vaste datum 25 december heelt, kan de eerste zondag van de advent zowel op 4 december als op 27 november vallen. Als Kerstmis op dinsdag valt, dan is de vierde (laatste) zondag van de advent 23 december en de eerste zondag van de advent drie weken eerder dus 2 december. Valt Kerstmis echter op zondag, dan is de laatste zondag van de advent 18 december en de eerste zondag van de advent dus 27 november.

Het hoogfeest van Pasen wordt gevierd op de eerste zondag na de eerste volle maan van de lente (dus ná 21 maart). Er bestaan boekjes en kalenders in computerprogramma's (HCAL) die aangeven, wanneer Pasen in welk jaar valt en op welke dag Kerstmis valt.

Veel zon- en feestdagen worden aangeduid met de beginwoorden van de intredezing (introïtus) van de H.Mis of Eucharistie-viering. De derde zondag van de advent wordt daarom ook wel genoemd zondag "Gaudete".

Hieronder volgt een alfabetisch overzicht van de belangrijkste zon- en feestdagen met de eerste woorden van de intredezing.

Ad te levavit	eerste zondag van de Advent
Benedicta sit sancta Trinitatis	eerste zondag na Pinksteren (zondag Trinitatis)
Cantate Domino	vierde zondag na Pasen
Cibavit eos	Pinkstermaandag
Cibavit eos	Sacramentsdag; donderdag na Trinitatis
Circumdederunt me	zondag Septuagesima; 9 weken vóór Pasen
Cogitationes Cordis ejus	H. Hart-feest; vrijdag na de tweede zondag na Pinksteren
Dominus dixit ad me	Eerste Kerstdag; nachtmiss
Ecce advenit	Verschijsning des Heren [= Driekoningen]
Esto mihi	zondag Quinquagesima; 7 weken vóór Pasen
Ex ore infantium	Heilige Onnozele kinderen
Exsultet gaudio pater justi	eerste zondag na Driekoningen
Exsurge, quare obdormis	zondag Sexagesima; 8 weken vóór Pasen
Gaudens gaudebo	Maria Onbevleete Ontvangenis
Gaudete in Domino semper	derde zondag van de Advent
Hodie scietis	Vigilie van Kerstmis
In medio Ecclesiae	Joannes; apostel en evangelist
Introduxit vos	Paasmaandag
Invocabit me	eerste zondag van de Vasten; 6 weken vóór Pasen
Jubilare Deo, omnis terra	3e zondag na Pasen
Judica me, Deus	Passiezondag; 2 weken vóór Pasen
Laetare Jerusalem	vierde zondag van de Vasten; 3 weken vóór Pasen
Lux fulgebit hodie super nos	Eerste Kerstdag; dageraadsmis
Misereris omnium	Aswoensdag; veertig dagen vóór Pasen
Misericordia Domini	tweede zondag na Pasen
Oculi mei	derde zondag van de Vasten; 4 weken vóór Pasen
Populus Sion	tweede zondag van de Advent
Puer natus est	Besnijdenis des Heren [= Nieuwjaarsdag]
Puer natus est nobis	Eerste Kerstdag; dagmiss
Quasi modo geniti	eerste zondag na Pasen; Beloken Pasen
Reminiscere	tweede zondag van de Vasten; 5 weken vóór Pasen
Resurrexi	Paaszondag
Rorate coeli desuper	vierde zondag van de Advent
Sederunt principes	Tweede Kerstdag; St. Stephanus
Spiritus Domini	Pinksterzondag
Viri Galilaei	Hemelvaartsdag
Vocem Jucunditatis	vijfde zondag na Pasen

Overige feest- en boetedagen

Vigilie-dagen

Belangrijke feestdagen worden voorafgegaan door een vigilie-dag (vigilia = wake). Zo is 24 december de vigilie voor Kerstmis.

Quatertemperdagen

Quatertemperdagen zijn boetedagen aan het begin van elk jaargetijde te weten de woensdag, vrijdag en zaterdag

- na de derde zondag van de advent (winter)
- na de eerste zondag van de vasten (lente)
- na Pinksteren (zomer)
- na het feest van de H. Kruisverheffing (14 september) (herfst)

Heiligen-feestdagen

Volgens de kerkelijke kalender wordt vrijwel elke dag een heilige herdacht. Het aanzien van een heilige verschilt echter per regio. De algemene kerkelijke kalender van de RK Kerk is van toepassing voor de gehele wereld. De vraag is echter of bv. St. Willibrord in Italië bekend is; de meeste Nederlanders (op een enkele parlementariër na) weten echter wel dat hij de eerste bisschop van Utrecht is geweest. Zelfs plaatselijk is er verschil in waardering; St. Maarten wordt zeker niet in het gehele land gevierd. Opvallend is eveneens dat het feest van de H. Antonius van Padua volgens het romeins missaal te vieren is op 13 juni, terwijl in het boek "Lezen in brabantse bronnen" als datum 2 september wordt opgegeven. Zoals bij overige genealogische zaken is dus ook hier behoedzaamheid vereist.

Hieronder een overzicht van de belangrijkste zon- en feestdagen gesorteerd op de naam

Agatha	5 februari
Agnesi	21 januari
Agnes, tweede feest [zie 21 januari]	28 januari
Allerapostelendag	15 juli
Allerheiligen	1 november
Allerzielen	2 november
Ambrosius	7 december
Andreas	30 november
Anna	26 juli
Annuntiatio Domini [= Maria Boodschap]	25 maart
Antonius abt	17 januari
Antonius van Padua (zie ook 2 september)	13 juni
Antonius van Padua	2 september
Ascensio Domino	Hemelvaart des Heren
Barbara	4 december
Bavo of Bamis	1 oktober
Bekering van Paulus	25 januari
Benedictus, abt	21 maart
Besnijdenis des Heren [= Nieuwjaarsdag]	1 januari
Blasius	3 februari
Bonifatius	14 mei
Catharina	25 november
Catharina van Siëna	30 april
Cecilia	22 november
Cinxen (Cijnxen)	Pinksterzondag
Dertiendag [= Driekoningen]	6 januari
Driekoningen	6 januari
Drievuldigheidszondag	eerste zondag na Pinksteren
Eerste Kerstdag; dageraadsmis	25 december
Eerste Kerstdag; dagmis	25 december
Eerste Kerstdag; nachtmis	25 december
Elisabeth	8 juli
Epiphania [= Driekoningen]	6 januari
Franciscus van Assisië	4 oktober
Gabriël	24 maart
Georgius of St. Joris	23 april
Gertrudis	17 maart
Gregorius I	12 maart
Halfvasten	vierde zondag van de Vasten
Heilige avond 24 december	24 december
	28 december
	1 februari
	25 juli
	24 juni
	27 december

Heilige Onnozele kinderen	1 mei
Ignatius	19 maart
Jacobus, aposteli	10 augustus
Jan de Doperi	8 oktober
Joannes; apostel en evangelist	3 december
Jozef, arbeider	25 april
Jozef, bruidegom van Mariat	25 maart
Laurentius	8 september
Lucas	2 februari
Lucia	8 december
Marcusl	15 augustus
Maria Boodschap	11 november
Maria Geboorte	21 september
Maria Lichtmis	6 december
Maria Onbevleete Ontvangen	15 september
Maria Tenhemelopneming of Ascensio	29 juni
Martinus of St. Maarten	1 augustus
Mattheus, apostel	22 februari
Nicolaas of Sinterklaas	18 januari
Onze Lieve Vrouw van Zeven Smarten	14 januari
Petrus en Paulus, Apostolorum dies	1 oktober
Pieters Banden	23 oktober
Pieters Stoel te Antiochië	31 december
Pieters Stoel te Rome	3 oktober
Pontiaansdag	21 december
Remigius of Remeis	eerste zondag na Pinksteren
Severinus	26 december
Silvester	14 februari
Theresia	6 januari
Thomas, apostel	24 december
Trinitatis	3 mei
Tweede Kerstdag en St. Stephanus	7 november
Valentinus of St. Valentijn	13 januari
Verschijsning des Heren [= Driekoningen]	
Vigilie van Kerstmis of Heilige avond	
Vinding van het H. Kruis	
Willibrord	
Feest van de doop van Jezus	

Bronnen

Voor de samenstelling van dit artikel is gebruik gemaakt van uiteenlopende bronnen.

- Het Romeins missaal; het gebedenboek voor de zondagen en de voornaamste feestdagen.
 - De Graduale Romanum; het gregoriaanse gezangboek van de RK Kerk.
 - Lezen in Brabantse bronnen; begrippenapparaat bij Brabants oud-schrift.
 - De Enkhuizer almanak; vermeldt veel feestdagen.
 - Het Groot woordenboek van de Nederlandse taal (de dikke van Dale)
- L. J. de Beer

Wapenboeken worden toegankelijker

Dankzij de computer zijn voor de genealoog in de laatste jaren heel wat bronnen voor onderzoek toegankelijk gemaakt. Denkt u alleen maar aan alle DTB-boeken, die inmiddels in computerbestanden zijn opgenomen. Het kon niet uitblijven dat er voor familiewapens eveneens een digitale verwerking van het bronnenmateriaal zou komen.

Bij heraldisch onderzoek zijn de praktische drempels dermate hoog, dat slechts weinigen er aan beginnen, indien men al bekend is met de vele bronnen. De bronnen in gedrukte vorm geven veelal uitvoerige informatie over de daarin opgenomen wapens. Essentieel zijn daarbij de familienaam, de wapenbeschrijving (blazoenering) en de afbeelding. Als extra is informatie over de afstamming, de ontwerper van het wapen of vermelding van de oudste

bekende voorvader, die het wapen voerde, opgenomen. Bekende voorbeelden hiervan zijn de jaargangen van Nederlands Patriciaat en de wapenregisters in de jaarboeken van het Centraal Bureau voor Genealogie. De oude bronnen in de vorm van manuscript-wapenboeken kennen deze uitgebreide informatie niet. Zij geven handgeschilderde wapenafbeeldingen in kleur, soms met de familienaam direct onder het wapen, soms met een namenregister aan het einde van het wapenboek. Zowel de gedrukte boeken als de manuscripten-boeken zijn onderhevig aan dezelfde beperking; men moet ze geheel doornemen om te weten of de gewenste gegevens er in voorkomen. Voor een paar boeken is dat goed te doen. Als het echter om tientallen boeken gaat ligt dit toch wat moeilijker. Menig onderzoeker weet uit eigen ervaring hoe tijdrovend het doornemen van een flink aantal boeken is.

Voor de heraldici daagt echter in de nabije toekomst de mogelijkheid om een databank voor heraldiek te raadplegen. De informatie in deze databank bestaat uit o.m. de familienaam (soms met voornaam en titel),

de blazoenering, de vindplaats met archiefnummer en bladnummer indien van toepassing. Bij wapenboeken over vroedschappen wordt soms de ambtsperiode, de functie en sterfdatum vermeld. Deze gegevens worden eveneens in de databank opgenomen.

De blazoenering springt er uit doordat opvraging mogelijk is vanuit verschillende invalshoeken, zoals wapenfiguur of combinatie van figuren. Ook is opvraging mogelijk naar de indeling van het veld (gedeeld, doorsneden, gevierendeeld e.d.) of naar een groep van figuren, bijv. alle wapens met een fabeldier of met gereedschappen, kleding enz.

Bij elk wapen is aangegeven tot welke categorie het behoort. Dit is erg handig als op blazoenering wordt opgevraagd. Komt het wapen tevoorschijn dan is in één oogopslag te zien of het een familiewapen, dan wel een gemeentewapen of een wapen van een heerlijkheid betreft.

Naast de hierboven genoemde bronnen op schrift worden ook bronnen in "natura" in de databank verwerkt. Daarbij dient u te denken aan kerkranken, gevelstenen, wapenborden (van o.a. kerkmeesters, burgemeesters, regenten van weeshuizen en hofjes), musea en stadhuizen. Inmiddels zijn er van de manuscript-wapenboeken twintig geblazoeneerd en in de databank opgenomen.

Om een indruk te geven van wat u zoal kunt aantreffen mag worden volstaan met onderstaande vermelding. Opgenomen zijn alle jaargangen van Nederlands Patriciaat (sinds 1910), alle wapenregisters uit het Jaarboek CBG en enkele adelsboeken. Van tien manuscriptwapenboeken treft u aan de titel (indien bekend) en de plaats waar het manuscript zich bevindt, eventueel met archiefnummer:

* Wapenboeken uit de 16e eeuw

- Hoge Raad van Adel, collectie handschriften, inv.nr. paars 588 deel III, 88 blz.
- H.R.V.A. coll. handschriften, inv.nr. paars 588 deel V, 150 blz.
- H.R.V.A. coll. handschriften, inv.nr. paars 588 deel VI, 7 blz.

* Heeren Commissarissen van de Kleyne Banck van Justitie binnen de stad Haerlem sedert derselven oprichtingh tot heden toe, door mr. Jan Reeland (G.A. Haarlem, HS 57, 63 blz.)

* 120 keurlijk afgezette Wapenen van Allerhande soort, door baron de Hochepeid (GA. Haarlem, HS 44-001540M, 124 blz.)

* Achtbaare Heeren Raden in de vroedschap der Stad Haarlem. Zedert den Jaare 1618 tot dese tijd toe vervolgt (tot 1755), door mr. Jan Reeland (G.A. Haarlem, HS 58, 47 blz.)

* Familiewapens van de Raden in de Vroedschap van Haarlem, vanaf 1583; in 1746 gemaakt door Pieter van Velsen en in 1858 gekopieerd door Scheltus van Kampferbeke (G.A. Haarlem, inv.nr. 61, 50 blz.)

* Register met namen en wapens van schepenen (1700-1787) (G.A. Rotterdam, coll. Hartman de Custer, inv.nr. 30 deel BB 71 blz.)

* Reye van Regeerders der stad Rotterdam, 1740 (G.A. Rotterdam, coll. Hartman de Custer, inv.nr. 53, 145 blz.)

* Naamlijst van de vroedschap van Rotterdam sedert 1618, 18e eeuw (G.A. Rotterdam, coll. Hartman de Custer, inv.nr. 55, 79 blz.)

De databank Heraldiek is in 1995 gestart door een onafhankelijke werkgroep, die de opgeslagen informatie gratis ter beschikking stelt voor raadpleging. Wekelijks worden er nog nieuwe gegevens toegevoegd. Informatie uit deze databank kan schriftelijk worden aangevraagd (2 postzegels van 80 cent voor antwoord bijvoegen) bij het contactadres: J.P.C. Hoogendijk, Acacialaan 9, 3831 XM Leusden. Hebt u interesse in een wapen voorkomend in een van de manuscriptenwapenboeken dan kunt u twee dingen doen:

- contact opnemen met de betreffende archiefbeheerder
- of bij het contactadres een kleurenfoto bestellen.

J.P.C. Hoogendijk

TIJDSCHRIFT UIT DUITSLAND (2)

In het mededelingenblad van januari 1997 is door de heer Jules de Groot mededeling gedaan betreffende het tijdschrift "Familienkundliche Nachrichten". Hierin staan veel vragen opgenomen betreffende familie-onderzoek in Duitsland. De kosten van een abonnement bedragen DM 30,- per jaar.

Graag maak ik u erop attent dat genoemd tijdschrift gratis meegezonden wordt met "Gens Germana", het mededelingenblad voor de leden van de Werkgroep Genealogisch Onderzoek Duitsland (WGOD). De kosten van deelname aan de WGOB bedragen f 35,- per jaar. Voor dit (gelijke) bedrag ontvangt u dan naast "Familienkundlichen Nachrichten" tevens 4 keer per jaar het mededelingenblad "Gens Germana". Bovendien kunt u gebruik maken van de overige faciliteiten van de werkgroep. Opgave voor het lidmaatschap van de WGOB s.v.p. schriftelijk bij de heer W.J.E. de Langen, Beverweerdseweg 16, 3985 RD Werkhoven. Nadere informatie over Familienkundliche Nachrichten en de WGOB tijdens de afdelingsbijeenkomsten bij ondergetekende,

J.W.M. Sickmann
(Dienst Informatie en Promotie)